

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi

LLO.411.5.1.2023

Pan
Piotr Rydzewski
Prezes Zarządu
Fundacja Inicjatyw Młodzieżowych

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/23/511 Przyznawanie i rozliczanie środków wsparcia finansowego udzielanego przez Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego oraz realizacja zadań finansowanych lub współfinansowanych z Funduszu Patriotycznego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Fundacja Inicjatyw Młodzieżowych ¹ , ul. Solec 81b lok. 73a, 00-382 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Rydzewski, Prezes Zarządu, od 23 kwietnia 2021 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Tomasz Skorupski, Prezes Zarządu Fundacji, od 2 lutego 2018 r. do 23 kwietnia 2021 r. (akta kontroli str. 3-33)
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja przez beneficjenta projektów finansowanych lub współfinansowanych ze środków udzielonych przez Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego
Okres objęty kontrolą	Od dnia 17 lutego 2020 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. 19 stycznia 2024 r., z uwzględnieniem faktów i dowodów wykraczających poza ten okres mających znaczenie dla badanej działalności
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontrolerzy	1. Magdalena Łysek, Specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/143/2023 z 6 października 2023 r. 2. Stanisław Wlazło, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/172/2023 z 5 grudnia 2023 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej jako: Fundacja, FIM lub Beneficjent.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2020 – 2023 Fundacja Inicjatyw Młodzieżowych zrealizowała cztery projekty/zadania współfinansowane ze środków Funduszu Patriotycznego, udzielonych przez Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego⁴. Fundacja posiadała co do zasady potencjał do zrealizowania zadań zgodnie z zadeklarowanym we wnioskach o dofinansowanie⁵.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie terminowe wydatkowanie środków przeznaczonych na realizację zadań, zgodnie z warunkami określonymi w umowach zawartych z IDMN, niemniej w przypadku trzech zadań⁶ Fundacja nieterminowo dokonała zwrotu niewykorzystanej części środków finansowych w łącznej wysokości 63 746,28 zł. Również nieterminowo Fundacja sporządziła i przekazała do IDMN sprawozdanie z realizacji jednego zadania⁷, a do aktualizacji jednego wniosku o dofinansowanie, Fundacja nie załączyła wymaganego oświadczenia⁸. Natomiast w przypadku aktualizacji dwóch innych wniosków oświadczenie takie zostało przekazane z opóźnieniem.

Fundacja prowadziła wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową i ewidencję księgową dla dofinansowania i wydatków dokonywanych z udziałem środków z dofinansowania w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych. Nie opracowano jednak i nie przyjęto w Fundacji polityki rachunkowości wymaganej ustawą o rachunkowości. Ponadto Fundacja nie sporządzała i nie przekazywała do właściwego ministra rocznych sprawozdań z jej działalności.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia z kolei negatywnie nieprawidłową realizację zadań prowadzonych przez Fundację, w których stwierdzono działania niezgodne z zasadami określonymi w regulaminach Programu IDMN⁹ i umowach zawartych z Instytutem, polegające w szczególności na:

- niepoinformowaniu Instytutu - w żadnym przypadku z czterech realizowanych zadań - o konieczności zmiany ich zakresu rzeczowego;
- udzieleniu zamówienia - w przypadku trzech wydatków o wartości netto przekraczającej 20 tys. zł - z pominięciem trybu przewidzianego w Wytycznych¹⁰;
- nieterminowym poinformowaniu Instytutu - w przypadku jednego zadania - o potrzebie sporządzenia aneksów do umowy zawartej z Instytutem;
- niezawarceniu - w przypadku 11 wydatków - wbrew postanowieniom ww. Wytycznych, umów z dostawcami usług;
- nieterminowym opłaceniu 11 wydatków;

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej jako: IDMN lub Instytut.

⁵ Tj. środki finansowe oraz zespół osób realizujących projekty.

⁶ Zadania: „Prekursorzy Wolności”, „Przewodnik po Polsce”, „Rozwój-Innowacja – Patriotyzm”.

⁷ Zadanie: Rozwój-Innowacja – Patriotyzm.

⁸ Załącznik nr 4 - Oświadczenia o terminowym rozliczeniu się beneficjenta w programach Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Sportu, programach własnych państwowych instytucji kultury oraz programach wieloletnich ustanowionych przez Radę Ministrów, realizowanych przez Ministra lub instytucje podległe Ministrowi finansowanych ze środków MKiDNS w trzech ostatnich latach.

⁹ Regulaminy Programu Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego Fundusz Patriotyczny – Edycja 2021, 2022 i 2023. Wolność po Polsku. Dalej jako: *Regulaminy Programów IDMN*.

¹⁰ Wytyczne dotyczące składania zamówień w ramach programu Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego Fundusz Patriotyczny. Dalej: *Wytyczne dotyczące składania zamówień*.

- niepotwierdzeniu wartości zakupionego lokalu z przeznaczeniem na biuro Fundacji, operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę majątkowego;
- niezamieszczeniu - w przypadku jednego zadania - na wydanych ze środków IDMN biuletynie, wymaganej regulaminem Programu IDMN informacji o dofinansowaniu ze środków IDMN w ramach Funduszu Patriotycznego.

W wyniku realizacji projektów co do zasady osiągnięto zakładane cele i efekty rzeczowe, które były zgodne z założeniami przedstawionymi we wnioskach. Niemniej, nie wszystkie działania w ramach tych projektów, przewidziane we wnioskach i umowach o dofinansowanie, zostały zrealizowane, i tak m.in.: w ramach projektu „Przewodnik po Polsce”, nie zrealizowano zlotu harcerzy i członków Klubu Lidera Rzeczypospolitej, w przypadku zadania „Kreatywna Przestrzeń Patriotyzmu”, nie zrealizowano pięciu działań w przestrzeni kreatywnej oraz nie przeprowadzono ankiet satysfakcji pracowników i gości. W przypadku zadania „Rozwój – Innowacja – Patriotyzm”, nie zrealizowano takich działań jak: wymiana okien, drzwi, zakup systemu klimatyzacji, rolet do okien oraz zabezpieczającego zamka do drzwi.

Niezależnie od powyższej oceny, NIK wskazuje, że w przypadku zadania „Rozwój – Innowacja – Patriotyzm”, nie można uznać wydatków przeznaczonych na zakup płyty indukcyjnej, pralkosuszarki i konsoli [REDAKTOWANE], jako służących rozpowszechnianiu patriotyzmu i efektywnemu przeprowadzaniu projektów kulturalnych/wydarzeń wymienionych we wniosku o dofinansowanie takich jak m.in. warsztaty historyczne, nagranie podcastów z przedstawicielami świata kultury, mediów, biznesu na temat istoty upowszechniania dziedzictwa narodowego czy filmu o postaci, która przyczyniła się do odzyskania niepodległości przez Polskę, zwłaszcza w sytuacji, w której w ramach tej umowy nie zrealizowano wydatków mających bezpośredni wpływ na poprawę warunków związanych z bezpieczeństwem funkcjonowania biura Fundacji (wymiana drzwi, okien, montaż systemu antywłamaniowego z kamerą, zamka zabezpieczającego do drzwi) mających m.in. na celu uniemożliwienie osobom postronnym dostępu do majątku Fundacji, w tym dokumentacji projektów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Realizacja przez beneficjenta projektów finansowanych lub współfinansowanych ze środków udzielonych przez Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego

Opis stanu faktycznego

1.1. Fundacja w latach 2020-2023 złożyła wnioski do wszystkich trzech edycji Programu IDMN „Wolność po Polsku”, z czego w 2021 r. ubiegała się o dofinansowanie z Priorytetu I¹¹, w 2023 r. ubiegała się o dofinansowanie z Priorytetu II¹², a w 2022 r. z obydwu Priorytetów. Wszystkie cztery złożone wnioski na łączną kwotę 2 841 616,00 zł zostały pozytywnie rozpatrzone. Beneficjent otrzymał dofinansowanie w łącznej wysokości 1 305 828,00 zł. Wnioski zostały sporządzone przez Beneficjenta we własnym zakresie.

(akta kontroli str. 34-35, 728, 730)

¹¹ W ramach Priorytetu I finansowane były zadania projektowe, będące działaniami zgodnymi z celami Funduszu, mającymi na celu ułatwienie dostępu do kultury.

¹² W ramach Priorytetu II finansowane lub dofinansowane były działania mające na celu wzmocnienie instytucjonalne Beneficjenta w tym zadania infrastrukturalne.

W 2021 r. w ramach Programu IDMN Fundusz Patriotyczny – Edycja 2021 „Wolność po Polsku” – Priorytetu I¹³ Fundacja ubiegała się o dofinansowanie na kwotę 205 650,00 zł na zadanie **Prekursorzy wolności**, polegające na przeprowadzeniu warsztatów pisania o historii, zbierania informacji i przygotowania opisu sylwetek polskich patriotów oraz zorganizowaniu Balu Niepodległości, podczas którego miała zostać zaprezentowana wystawa z sylwetkami zasłużonych Polaków. Wniosek o udzielenie dofinansowania został złożony terminowo - 24 kwietnia 2021 r., a wyniki naboru ogłoszono 21 czerwca 2021 r. IDMN udzielił dofinansowania na to zadanie w wysokości 90 828,00 zł. Umowa nr 24 została zawarta 1 lipca 2021 r. z okresem realizacji od 1 lipca do 30 listopada 2021 r.¹⁴ Fundacja terminowo wykorzystwała 90 013,00 zł, tj. 99% przyznanej kwoty dotacji. Zgodnie z przedłożonym do IDMN sprawozdaniem z realizacji zadania, całkowity koszt zadania (brutto) wyniósł 122 520,62 zł, w tym: 90 013,00 zł (73,5%) ze środków pozyskanych z IDMN, a 32 507,62 zł (26,5%) jako wkład własny, na który złożyły się środki w wysokości 22 103,30 zł z dotacji celowych z budżetu państwa¹⁵.

(akta kontroli str. 37-194)

W 2022 r. w ramach Programu IDMN Fundusz Patriotyczny – Edycja 2022 „Wolność po Polsku” Fundacja dwukrotnie wniosowała o dofinansowanie: z Priorytetu I¹⁶ na kwotę 257 910,00 zł i Priorytetu II¹⁷ na kwotę 2 283 055,00 zł.

W ramach dofinansowania z Priorytetu I przewidziano do realizacji zadanie **Przewodnik po Polsce**, obejmujące opracowanie przewodnika mającego na celu upowszechnienie wiedzy o dziedzictwie Polski oraz rozpowszechnianiu patriotyzmu. W ramach zadania oprócz wydania publikacji przewidziano organizację zlotu harcerzy i członków Klubu Lidera Rzeczypospolitej oraz balu z okazji 104 rocznicy odzyskania niepodległości. Wniosek o udzielenie dofinansowania został złożony terminowo 4 kwietnia 2022 r., a wyniki naboru ogłoszono 6 czerwca 2022 r. IDMN udzielił dofinansowania na realizację tego zadania w wysokości 150 000,00 zł. Umowa nr 13 została zawarta 12 lipca 2022 r. z czasem realizacji od 7 czerwca do 15 listopada 2022 r.¹⁸ Fundacja terminowo wykorzystwała 135 416,65 zł, tj. 90,3% przyznanej kwoty dotacji. Zgodnie z przedłożonym do IDMN sprawozdaniem z realizacji zadania, całkowity koszt zadania (brutto) wyniósł 198 830,87 zł, w tym: 135 416,65 zł (68,1%) ze środków pozyskanych z IDMN, a 63 414,22 zł (31,9%) jako wkład własny, na który złożyły się środki w wysokości 36 000,00 zł (56,8%) z dotacji celowych z budżetu państwa i 20 886,31 zł (32,9%) pozyskane z innych źródeł publicznych¹⁹.

(akta kontroli str. 195-321)

W ramach Priorytetu II przewidziano realizację zadania **Kreatywna Przestrzeń Patriotyzmu**, obejmującego zakup nieruchomości z przeznaczeniem na biuro Fundacji. Wniosek o udzielenie dofinansowania został złożony terminowo 4 kwietnia 2022 r., a wyniki naboru ogłoszono 6 czerwca 2022 r. IDMN na realizację zadania udzielił dofinansowania w wysokości 1 000 000,00 zł. Umowa nr 37 została zawarta

¹³ A) organizacja wydarzeń kulturalnych o charakterze lokalnym lub ogólnokrajowym, kursów, szkoleń, spotkań, warsztatów, plenerów, wystaw (wraz z katalogami), konkursów, przeglądów, festiwali, koncertów, widowisk muzycznych, happeningów, spektakli teatralnych, realizacja działań edukacyjno-animacyjnych wspomagających lokalne społeczności w działaniach twórczych, działania interdyscyplinarne.

¹⁴ Dalej jako: umowa nr 24 lub zadanie **Prekursorzy Wolności**.

¹⁵ Według przeprowadzonej analizy NIK: na wkład własny złożyły się środki w wysokości 12 500,00 zł z dotacji celowych z budżetu państwa i 603,30 zł od sponsorów lub innych instytucji nie zaliczanych do sektora finansów publicznych, co szerzej zostało opisane w sekcji: Stwierdzone nieprawidłowości, w punkcie 11.

¹⁶ Jw.

¹⁷ C) zakup obiektów budowlanych.

¹⁸ Dalej jako: umowa nr 13 lub zadanie **Przewodnik po Polsce**.

¹⁹ Według przeprowadzonej analizy NIK: na wkład własny złożyły się środki w wysokości 52 000 zł z dotacji celowych z budżetu państwa i 4 886,31 zł pozyskane od sponsorów lub innych instytucji nie zaliczanych do sektora finansów publicznych, co szerzej zostało opisane w sekcji: Stwierdzone nieprawidłowości w punkcie 11.

11 lipca 2022 r. z czasem realizacji od 6 czerwca do 15 listopada 2022 r.²⁰ Fundacja terminowo wykorzystwała 100% przyznanej kwoty. Zgodnie z przedłożonym do IDMN sprawozdaniem z realizacji zadania, całkowity koszt zadania (brutto) wyniósł 1 181 080,40 zł, w tym 1 000 000,00 zł (84,7%) ze środków pozyskanych z IDMN, a 181 080,40 zł (15,3%) jako wkład własny.

(akta kontroli str. 322-436)

W 2023 r. w ramach Programu IDMN Fundusz Patriotyczny – Edycja 2023 „Wolność po Polsku” z Priorytetu II²¹, Fundacja ubiegała się o dofinansowanie na kwotę 95 000,00 zł zadania **Rozwój – Innowacja – Patriotyzm**, polegającego na doposażeniu lokalu Fundacji. Wniosek o udzielenie dofinansowania został złożony terminowo - 24 marca 2023 r., a wyniki naboru ogłoszono 24 maja 2023 r. IDMN udzielił dofinansowania na realizację tego zadania w wysokości 65 000,00 zł. Umowa nr 45 została zawarta 29 czerwca 2023 r. z czasem realizacji od 25 maja do 31 października 2023 r.²² Fundacja terminowo wykorzystwała 16 652,07 zł, tj. 25,6% przyznanej kwoty dotacji. Ze środków własnych na realizację zadania wydatkowano 8 688,13 zł. Zgodnie z przedłożonym do IDMN sprawozdaniem z realizacji zadania, całkowity koszt zadania (brutto) wyniósł 25 340,20 zł, w tym 16 652,07 zł (65,7%) ze środków pozyskanych z IDMN, a 8 688,13 zł (34,3%) jako wkład własny, na który złożyły się środki w wysokości 8 199,00 zł z dotacji celowych z budżetu państwa i 489,13 zł finansowych środków wnioskodawcy.

(akta kontroli str. 437-544)

W okresie objętym kontrolą, Fundacja otrzymała także dofinansowanie z: Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego²³ na łączną kwotę 1 656 727,55 zł²⁴, z której na realizację zadań²⁵ dofinansowanych z IDMN przeznaczono kwotę 71 699,00 zł.

Ponadto w przypadku zadania **Prekursorzy Wolności** Fundacja otrzymała darowiznę z Fundacji PKO BP w wysokości 603,30 zł²⁶, a w przypadku zadania

²⁰ Dalej jako: umowa nr 37 lub zadanie **Kreatywna Przestrzeń Patriotyzmu**.

²¹ E) zakup lub wytworzenie we własnym zakresie środków trwałych bez względu na ich wartość oraz innych przedmiotów – jeżeli są pierwszym wyposażeniem obiektów budowlanych.

²² Dalej jako: umowa nr 45 lub zadanie **Rozwój – Innowacja – Patriotyzm**.

²³ Z dotacji Rządowego Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030, który jest kontynuacją programów rządowych skierowanej do sektora organizacji pozarządowych. Podstawowym celem programu jest promocja działalności społecznej, aktywizacja i formowanie postaw obywatelskich.

²⁴ W 2020 r. Konkurs PROO-2a - Inwestuj w młodych na 216 000,00 zł oraz Konkurs FIO 2020 Priorytet 2-4 FIO #Włącz się na 120 000,00 zł. W 2021 Konkurs PROO-4 Edycja 2021 Centrum Analiz KLRP na 288 549,46 zł, Konkurs PROO-3 Edycja 2021 PROO Magazyn Akademicki Koncept na 197 909,34 zł, Konkurs FIO Priorytet 2-4 NOWEFIO #CzasNaDziałanie 288 150,00 zł, Konkurs FIO 2021 Priorytet 2-4 NOWEFIO DowiedzSię! Na 400 000,00 zł. W 2022 r. Konkurs Fundusz Młodzieżowy - Priorytety 2-3 NIE Rozwój potencjału Klubu Lidera Rzeczypospolitej w społeczeństwie obywatelskim - 146 118,75 zł.

²⁵ W ramach zadania **Prekursorzy Wolności**, dwie operacje dotyczyły realizacji zadania: #CzasNaDziałanie zgodnie z umową nr 492/III/2021 z dnia 08 września 2021 r. catering pozycja w kosztorysie I.A.3.1 i wynajem sali pozycja w kosztorysie I.A.3.1. Oplacono 12 500,00 zł ze środków pochodzących z dotacji Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030.

W ramach zadania **Przewodnik po Polsce** trzy operacje dotyczyły realizacji zadania: #CzasNaDziałanie zgodnie z umową nr 558/III/2021 z dnia 10 września 2021 r. wynajęcie obiektu na premierę filmu (pozycja w kosztorysie I.A.2.1.) – 16 000,00 zł i 20 000,00 zł oraz wynajęcie sprzętu do projekcji filmu (pozycja w kosztorysie I.A.2.2.) – 15 000,00 zł. Łącznie 52 000 zł ze środków pochodzących z dotacji Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030.

W ramach zadania **Rozwój – Innowacja – Patriotyzm** dwa wydatki sfinansowane w ramach zadania pt. "Przyszłość to MY", umowa nr 131/PROO/1a/2023 zawarta w dniu 25 września 2023 r. w Warszawie między Narodowym Instytutem Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego a Fundacją Inicjatyw Młodzieżowych. Działanie: Zakup wyposażenia do biura i jego utrzymanie w kwocie 7 000,00 zł. Nazwa wydatku: Telewizor wraz z wyposażeniem i Działanie: Zakup wyposażenia do biura i jego utrzymanie w kwocie 1 199,00 zł. Nazwa wydatku: MIKROFALÓWKA. Łącznie 8 199 zł oplacono ze środków pochodzących z dotacji Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2021-2023.

²⁶ Operacja dotyczy realizacji zadania w ramach umowy darowizny nr F/12296 z dnia 04.03.2021 dot. projektu "Akademia Liderów RP 2021". Kwota 603,30 zł została wykorzystana na opłacenie księgowości w ramach działań związanych z Akademią Liderów RP z darowizny [redacted]. Kategoria: 18 szkoleń i stopnia Podkategoria: Koszty własne (koordynator, księgowość, obsługa administracyjna).

Przewodnik po Polsce środki w wysokości 4 886,31 zł z Fundacji Orlen oraz 1 000,00 zł z Programu „Niepodległa”²⁷.

(akta kontroli str. 36, 119, 289, 682-685, 734, 736-738, 755, 765, 785, 798)
Publikacje powstałe w ramach realizacji zadań dofinansowanych ze środków IDMN **Prekursorzy Wolności i Przewodnik po Polsce**, powstały jako zbiór fotoreportaży ukazujących się na łamach miesięcznika akademickiego „Koncept”, sfinansowanego ze środków Narodowego Instytutu Wolności (NIW), z konkursu PROO-3 Edycja 2021 PROO Magazyn Akademicki Koncept. Prezes wyjaśnił, że „Redaktor Naczelny Magazynu, zleca pisanie tekstów autorom z miesiąca na miesiąc, przy konsultacji z koordynatorem biura Fundacji, z którym zawsze ustala ilość tekstów oraz wysokość wynagrodzenia za tekst w ramach konkretnych zadań/projektów. W tej sytuacji, gdy autorzy piszą pod konkretne „zamówienie” nie ma możliwości pomylenia się i opłacanie rachunków z innych zadań, niż te których dotyczy dany artykuł. W związku z czym artykuły stworzone do publikacji: **Prekursorzy Wolności** oraz **Przewodnik po Polsce** nie zostały sfinansowane ze środków NIW – PROO3”.

(akta kontroli str. 36, 753, 759-760)

1.2. W okresie objętym kontrolą Fundacja nie zatrudniała żadnej osoby na podstawie umowy o pracę. Z kolei zatrudnienie na podstawie umów cywilnoprawnych kształtowało się następująco: na dzień 17 lutego 2020 r. – pięć osób, na koniec 2020 r. – 47 osób, na koniec 2021 r. – 76 osób, na koniec 2022 r. 53 osoby i na koniec września 2023 r. – 34 osoby. Beneficjent, co do zasady, posiadał potencjał do zrealizowania zadań zgodnie z zadeklarowanym we wnioskach tj. środki finansowe oraz zespół osób realizujących projekty, niemniej „z powodu niedyspozycyjności pięciu osób”, nie udało się w pełni zrealizować zadania w ramach umowy nr 24 **Prekursorzy Wolności**, polegającego na złożeniu wiązanek zasłużonym prekursorom wolności z okazji Narodowego Święta Niepodległości w 11 województwach w Polsce (zadanie zrealizowano w sześciu województwach), co szerzej zostało opisane w sekcji: „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 545, 753, 758)

1.3. Zgodnie z § 2 ust. 4 lit. b Regulaminu Programu IDMN Edycja 2022, Fundacja we wniosku dotyczącym zakupu nieruchomości w ramach zadania **Kreatywna Przestrzeń Patriotyzmu**, zadeklarowała co najmniej 15% wkładu własnego (tj. 403 245,00 zł, co stanowiło 15,01% kosztów zadania - 2 283 055,00 zł, natomiast w aktualizacji wniosku zadeklarowano 176 800,00 zł, co z kolei stanowiło 15,02% kwoty przyznanego dofinansowania - 1 000 000,00 zł). Dyrektor IDMN nie zwolnił Fundacji z obowiązku wykazania wkładu własnego na zakup nieruchomości, o którym mowa w § 8 ust. 6 w związku z § 2 ust. 4 lit. b) ww. Regulaminu. Środki na wkład własny nie pochodziły z innych programów, grantów czy dotacji, finansowanych ze środków publicznych i zostały zabezpieczone na rachunku bankowym Beneficjenta na dzień podpisywania umowy nr 37 dla zadania **Kreatywna Przestrzeń Patriotyzmu**. W pozostałych trzech złożonych wnioskach nie zadeklarowano wkładu własnego na realizację zadania, zarówno w pierwotnych wersjach wniosków, jak i w ich aktualizacjach, ponieważ wnioskowane kwoty dofinansowania nie przekraczały określonych kwot maksymalnych, powyżej których wkład własny był wymagany.

(akta kontroli str. 341, 360, 664-665)

1.4. Po ogłoszeniu wyników naborów i informacji o uzyskaniu dofinansowania, Fundacja podjęła działania organizacyjne mające zapewnić realizację ww. zadań:

---

²⁷ Płatne ze środków finansowych Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022. Wydatek dotyczył zadania pn. "Bal niepodległości wraz z koncertem z okazji 104 rocznicy odzyskania niepodległości Rzeczypospolitej" realizowanego zgodnie z umową nr 66/N/2022/BPN, w ramach Programu Dotacyjnego "Niepodległa". Nazwa wydatku: rejestracja fotograficzna. Dotyczyła pozycji nr 6 preliminarza całkowitych kosztów zadania. Kwota 2 000,00 zł. Płatne ze środków Programu Dotacyjnego "Niepodległa" w kwocie 1 000,00 zł oraz ze środków własnych Beneficjenta w kwocie 1 000,00 zł.

- 2021 r. – zadanie **Prekursorzy Wolności** - wyniki naboru ogłoszono 21 czerwca 2021 r. Fundacja terminowo²⁸, 30 czerwca 2021 r. dokonała aktualizacji wniosku uwzględniając faktyczną kwotę przyznanego dofinansowania netto z VAT oraz modyfikacje zakresu merytorycznego i finansowego zadania. Umowa nr 24 dotycząca wsparcia zadania w ramach Programu IDMN Fundusz Patriotyczny – Edycja 2021 „Wolność po Polsku” została zawarta 1 lipca 2021 r. z terminem realizacji od 1 lipca do 30 listopada 2021 r.
- 2022 r. - zadanie **Przewodnik po Polsce** - wyniki naboru ogłoszono 6 czerwca 2022 r. Fundacja dokonała aktualizacji wniosku, w dniu 21 czerwca 2022 r., uchybiając tym samym o jeden dzień 14 dniowemu terminowi na złożenie aktualizacji wniosku. Ponadto Fundacja dokonała zmian pierwotnie złożonego wniosku 21 kwietnia 2022 r. tj. przed ogłoszeniem wyników naboru i 17 dni po terminie zakończenia naboru. Umowa nr 13 dotycząca wsparcia zadania w ramach Programu IDMN Fundusz Patriotyczny – Edycja 2022 „Wolność po Polsku” została zawarta 12 lipca 2022 r. z terminem realizacji od 7 czerwca do 15 listopada 2022 r.
- 2022 r. - zadanie **Kreatywna Przestrzeń Patriotyzmu** - wyniki naboru ogłoszono 6 czerwca 2021 r. Fundacja dokonała terminowo aktualizacji wniosku, 13 czerwca 2022 r. Niemniej 21 kwietnia 2022 r. tj. przed ogłoszeniem wyników naboru i 17 dni po terminie zakończenia naboru, dokonała zmian pierwotnie złożonego wniosku. Umowa nr 37 dotycząca wsparcia zadania w ramach Programu IDMN Fundusz Patriotyczny – Edycja 2022 „Wolność po Polsku” została zawarta 11 lipca 2022 r. z terminem realizacji od 6 czerwca do 15 listopada 2022 r.
- 2023 r. – zadanie **Rozwój – Innowacja – Patriotyzm** - wyniki naboru ogłoszono 24 maja 2023 r. Fundacja dokonała aktualizacji wniosku terminowo, 7 czerwca 2023 r. Umowa nr 45 dotycząca wsparcia zadania w ramach Programu IDMN Fundusz Patriotyczny – Edycja 2023 „Wolność po Polsku” została zawarta 29 czerwca 2023 r. z terminem realizacji od 25 maja do 31 października 2023 r.

(akta kontroli str. 72-89, 179-194, 242-265, 307-321, 345-363, 419-436, 480-498, 533-544, 739, 743, 755, 764, 769-772, 785, 799)

Fundacja nie udokumentowała załączenia, do aktualizacji trzech wniosków składanych w latach 2022-2023: „*Oświadczenia o terminowym rozliczeniu się beneficjenta w programach Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Sportu, programach własnych państwowych instytucji kultury oraz programach wieloletnich ustanowionych przez Radę Ministrów, realizowanych przez Ministra lub instytucje podległe Ministrowi, finansowanych ze środków MKiDNS w trzech ostatnich latach*”. Jak wyjaśnił Prezes „Fundacja załączała dokument o terminowym rozliczaniu się, lecz został on stworzony tylko w jednym egzemplarzu i przekazany do IDMN wraz z aktualizacjami wniosków”.

Z informacji pozyskanych z IDMN wynikało, że takie oświadczenia zostały złożone do trzech z czterech aktualizacji wniosków składanych w naborach 2021 i 2022, niemniej „Oświadczenie” z 2022 r., stanowiące obowiązkowy element aktualizacji dwóch wniosków, przekazano do Instytutu dopiero 22 lipca 2022 r., podczas gdy aktualizacje wniosków zostały złożone odpowiednio: 13 czerwca 2022 r. w przypadku zadania **Kreatywna Przestrzeń Patriotyzmu** i 21 czerwca 2022 r. w przypadku zadania **Przewodnik po Polsce**. Fundacja nie złożyła „Oświadczenia” do aktualizacji wniosku złożonej w 2023 r. w ramach umowy nr 45 **Rozwój – Innowacja – Patriotyzm**. Szerzej kwestie te opisano w sekcji: Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 108, 264-265, 786, 801, 804, 806-807)

Analiza wniosków i ich aktualizacji wykazała, że z uwagi na przyznanie niższej kwoty

²⁸ Zgodnie z § 13 ust. 1 Regulaminów Programów IDMN, który stanowił, że „Beneficjent w nieprzekraczalnym terminie 14 dni od ogłoszenia wyników naboru składa w systemie aktualizację wniosku, uwzględniając faktyczną kwotę przyznanego dofinansowania oraz ewentualne modyfikacje zakresu merytorycznego i finansowego zadania”.

dofinansowania niż pierwotnie wnioskowana, Fundacja dokonywała m.in. zmniejszenia kosztów wynagrodzeń.

(akta kontroli str. 50-89, 219-265, 739-741, 744-745, 747-748)

W trakcie realizacji wszystkich czterech zadań, Beneficjent nie składał wniosków do IDMN o zmianę zakresu rzeczowego zadań realizowanych ze środków Funduszu Patriotycznego, pomimo zaistnienia ku temu przesłanek, co szerzej zostało opisane w sekcji: „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 728, 731, 739, 744, 754-755, 764)

1.5. W ramach realizacji dwóch umów dofinansowanych ze środków IDMN: umowy nr 24 **Prekursorzy Wolności** i umowy nr 13 **Przewodnik po Polsce**, Beneficjent poniósł koszty administracyjne w wysokości odpowiednio:

- dla zadania **Prekursorzy Wolności**: 13 485,00 zł (w tym koordynacja – 11 985,00 zł i obsługa księgową – 1 500,00 zł), co stanowiło 14,9% kwoty dofinansowania;
- dla zadania **Przewodnik po Polsce**: 22 000,00 zł (koordynacja – 20 000,00 zł i obsługa księgową – 2 000,00 zł), co stanowiło 14,7% kwoty dofinansowania.

Powyższe koszty nie przekroczyły limitu określonego w „Wykazie kosztów kwalifikowanych” stanowiącym załącznik nr 1 do Regulaminów Programów IDMN. W przypadku dwóch pozostałych zadań nie ponoszono kosztów administracyjnych.

(akta kontroli str. 546-547, 785, 797)

1.6. Fundacja prowadziła wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową oraz ewidencję księgową dla dofinansowania i wydatków dokonywanych z udziałem środków z dofinansowania w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych, a miejsce przechowywania ewidencji księgowej zostało zgłoszone do Urzędu Skarbowego.

(akta kontroli str. 145-146, 305-306, 415-418, 532, 548-663, 805, 808)

W Fundacji nie opracowano i nie przyjęto polityki rachunkowości, co było niezgodne z art. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²⁹ oraz § 13 ust. 5 Regulaminów Programu IDMN Edycja 2022 i 2023, stanowiącego, że „dotacja musi być księgowana zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości u Beneficjenta”. Szerzej kwestię tę opisano w sekcji: „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 729, 732)

1.7. W ramach realizacji wszystkich czterech umów dofinansowanych ze środków IDMN, nie wystąpiły przypadki powierzenia wykonania zadania podmiotowi niebędącemu stroną umowy o dofinansowanie.

(akta kontroli str. 682-687)

1.8. Analiza wszystkich 96 wydatków³⁰ dokonanych w ramach realizacji czterech umów o dofinansowanie, wykazała, że co do zasady, dofinansowanie zostało wydatkowane zgodnie z preliminarzami, w wysokości przewidzianej w umowach (i trzech aneksach do umowy nr 37) oraz zgodnie z celami określonymi we wnioskach i umowach. Środki z dofinansowania każdorazowo zostały wydatkowane w terminie realizacji zadania określonym w zawartych umowach, a wydatki zostały przewidziane we wnioskach o dofinansowanie, chociaż w ramach umowy nr 45 **Rozwój – Innowacja – Patriotyzm** preliminarz kosztów nie wyszczególniał określonych wydatków, a jedynie wskazano w nim jedną pozycję, tj. doposażenie lokalu poprzez zakup środków trwałych.

Zgodnie z § 7 ust. 1 lit. b Regulaminu Programu IDMN Edycja 2023, wydatki związane z realizacją zadania musiały być racjonalne, celowe i efektywne, a w preliminarzu kosztów zadania należało uwzględnić wyłącznie koszty niezbędne dla realizacji tego zadania”. Niemniej w ramach umowy nr 45 nie zrealizowano wydatków przewidzianych na wyposażenie biura Fundacji, tj. wymiany okien, drzwi, zakupu rolet

²⁹ Dz.U. z 2023 r. poz. 120.

³⁰ Umowa nr 24 - 46 wydatków; umowa nr 13 - 43 wydatki; umowa nr 37 - dwa wydatki i umowa nr 45 - pięć wydatków.

do okien, systemu antywłamaniowego z kamerą, zabezpieczającego zamka do drzwi oraz systemu klimatyzacyjnego. Prezes Fundacji wyjaśnił, że „w przypadku wymiany okien i drzwi Fundacja po podpisaniu umowy z IDMN rozpoczęła proces uzyskiwania niezbędnych pozwoleń (wystosowano wnioski do Mazowieckiego Konserwatora Zabytków oraz Urzędu Dzielnicy Wola m. st. Warszawy) oraz rozpoczęło współpracę z projektantami, jednak ze względu na długie terminy oczekiwania na udzielanie odpowiedzi przez urzędy oraz konieczność zmiany planów dotyczących materiałów, które mogły być zastosowane do stolarki okiennej i drzwi, wycena kosztów znacząco przewyższała dostępny budżet udzielonego wsparcia oraz możliwości finansowe Fundacji. Ponadto w przypadku systemu klimatyzacyjnego nie uzyskano zgody na umiejscowienie części zewnętrznej klimatyzatora (sprężarki) na elewacji lub balkonie lokalu”.

W ocenie NIK powyższe fakty świadczą, że w przypadku wniosku o dofinansowanie zadania **Rozwój – Innowacja – Patriotyzm**, obejmującego doposażenie lokalu, Fundacja nie przeprowadziła właściwego rozeznania, co do możliwości realizacji tego zadania w pełnym zakresie i w terminie wskazanym w umowie oraz osiągnięcia wszystkich zamierzonych celów.

Pomimo braku realizacji zadań obejmujących konieczne doposażenie Biura Fundacji, w ramach projektu zakupiono m.in. płytę indukcyjną, pralkosuszarkę i [REDAKTOWANE]. Zakupiona 5 czerwca 2023 r. płyta indukcyjna, na dzień 19 grudnia 2023 r., tj. po 197 dniach, nie została zamontowana, a także podłączona i znajdowała się w pomieszczeniu przeznaczonym na łazienkę. Jak wyjaśnił Prezes płyta indukcyjna „nie została dotychczas podłączona z uwagi na konieczność wymiany instalacji”. Natomiast pralkosuszarka „pozwala na utrzymanie odpowiedniego stanu odzieży używanej podczas wydarzeń, a tym samym na utrzymanie profesjonalnego wizerunku”. Z kolei konsola PS5 „umożliwia Fundacji organizację wydarzeń z zakresu kultury audiowizualnej”.

(akta kontroli str. 514-530, 666-668, 742, 749-750)

Wszystkie zbadane wydatki zostały faktycznie poniesione w terminach realizacji zadań i co do zasady prawidłowo udokumentowane. Niemniej rachunek z dnia 31 sierpnia 2022 r. (FVZ 285) został wystawiony, opisany i sprawdzony przez tą samą osobę, co nie zapewniło należytej weryfikacji dokumentów księgowych i przejrzystości realizacji wydatku z umowy „Przewodnik Po Polsce”. Jak wyjaśnił Prezes „weryfikacja dokumentów księgowych odbywała się kilkakrotnie przez różne osoby na różnych etapach. Przed dokonaniem płatności Prezes sprawdzał ponownie dokumenty pod względem merytorycznym oraz finansowym, a na koniec miesiąca dokumenty trafiały do księgowości, która również sprawdzała je pod względem finansowym”. NIK wskazuje na brak jakiegokolwiek „śladu rewizyjnego” potwierdzającego opisywane działania i podkreśla, że zgodnie ze standardami rachunkowości „każdy dowód księgowy przed wprowadzeniem do ksiąg rachunkowych powinien być poddany kontroli merytorycznej, formalnoprawnej i rachunkowej. Kontrola dowodów księgowych ma na celu sprawdzenie czy dowody są, jak mowa w art. 22 ust. 1 ustawy o rachunkowości, rzetelne, tj. zgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej, którą dokumentują, kompletne, czyli zawierające co najmniej dane wymagane ustawą, oraz czy są wolne od błędów rachunkowych”.

(akta kontroli str. 685, 742, 750, 754, 762)

W większości przypadków (93), wydatki zostały pokryte w formie bezgotówkowej, jedynie zakupy trzech wiązanek³¹, zostały opłacone gotówką, co było zgodne z Regulaminem Programu IDMN– według którego „dopuszczalne jest dokonywanie płatności gotówkowych w przypadkach, gdy nie jest możliwy obrót bezgotówkowy”.

³¹ Z faktury uproszczonej nr F6440 z 09.11.2021 r. na kwotę 150 zł; paragonu fiskalnego z 09.11.2021 r. na kwotę 140 zł i faktury nr 8/11/2021/KŁ z 11.11.2021 r. na kwotę 160 zł.

(akta kontroli str. 682-684, 740, 746)

Wszystkie wydatki w części finansowanej ze środków Funduszu Patriotycznego poniesione zostały od daty przyznania dofinansowania, tj. ogłoszenia wyników naboru i jedynie na pokrycie kosztów uwzględnionych w wykazie kosztów kwalifikowanych. Natomiast 11 wydatków zostało poniesionych po terminie, odpowiednio z przekroczeniem od jednego dnia do 61 dni, co szerzej zostało opisane w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 682-687, 740, 746)

11 wydatków nie zostało poprzedzonych zawarciem stosownej umowy, wbrew *Wytycznym dotyczącym składania zamówień*, rozdział 3 pkt 4 (obowiązującymi od edycji naboru 2022 r.), co szerzej opisano w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*. W przypadku dwóch umów na napisanie tekstu do broszury, realizowanych w ramach zadania **Przewodnik po Polsce**, zadanie zostało powierzone członkowi Rady Fundacji oraz Prezesowi Fundacji. Jak wyjaśnił Prezes „tylko dwa z 16 tekstów zostały sporządzone przez ww. osoby. Na prośbę Redaktor Naczelnej napisano artykuły o dwóch ostatnich województwach, ponieważ dwie wcześniej zgłoszone osoby w ostatniej chwili się wycofały. Wydatki zostały poniesione na podstawie zawartych umów wraz z przeniesieniem praw autorskich”. Także w przypadku realizacji zadania **Prekursorzy Wolności** Prezes Fundacji opracował opis jednej sylwetki pomimo niezawarcia stosownej umowy w tym zakresie. Jak wyjaśnił Prezes „opis sylwetki został opracowany na podstawie ustaleń z Redaktor Naczelną Magazynu, z tego tytułu nie zostało pobrane wynagrodzenie”.

Ustalono również, że wypłacono dwa wynagrodzenia o łącznej wysokości 1 250 zł z tytułu umów o dzieło wraz z przeniesieniem praw autorskich z dnia 11 listopada 2021 r. dla autorów, których opisy sylwetek prekursorów wolności nie pojawiły się w biuletynie **Prekursorzy Wolności** sfinansowanym ze środków IDMN. Jak wyjaśnił Prezes „wydatki poniesiono zgodnie z treścią umowy, a autorki wywiązały się z jej treści, lecz wytworzone prace nie trafiły ostatecznie do wydania *Prekursorów Wolności*. Decyzję o tym podjęła Redaktor Naczelna w konsultacji z Prezesem Fundacji. Projekt został mimo wszystko zrealizowany zgodnie z założeniami – zostały spełnione wszystkie mierniki dot. ilości wytworzonych artykułów oraz osiągnięcia rezultatów”.

Ponadto 24 zawarte umowy o dzieło polegające na napisaniu opisów sylwetek prekursorów wolności miały ten sam termin rozpoczęcia i wykonania dzieła, przypadający w dzień wolny od pracy 11 listopada 2021 r. Jak wyjaśnił Prezes „zasady współpracy z autorami zostały uzgodnione na miesiąc przed podpisaniem umowy. Redaktor Naczelna kompletując zespół autorów i otrzymując potwierdzenia o zgłoszeniu się do pisania artykułów o prekursorach wolności – akceptowała pomysł i bohaterów, którzy pojawią się w publikacji. Autorzy mieli wiedzę, że muszą przygotować materiał zgodnie ze słownymi ustaleniami. Umowa była formalnością oraz zwieńczeniem całego procesu przygotowania tekstów, które zostały złożone w terminie wskazanym w umowie”.

(akta kontroli str. 685-687, 754, 761-763, 756, 766-767, 773-778, 785, 798-799, 803)

Przeprowadzona przez NIK analiza wybranych tekstów oraz sprawdzenie w systemie automatycznego wykrywania plagiatów, opisu sylwetek prekursorów wolności w ramach realizacji umowy nr 24, wykazała, że w przypadku trzech opracowań³² budzi wątpliwości, czy przygotowane dzieło było wynikiem oryginalnej twórczości autora i nie naruszało praw osób trzecich, a także że dzieło nie było publicznie rozpowszechnione lub udostępnione za pośrednictwem jakichkolwiek środków

³² Opisy sylwetek następujących prekursorów wolności: Teresy Grodzińskiej; Anieli Makarewiczówny; Róży Czackiej.

przekazu lub rozpowszechniania. Zgodnie z raportami wygenerowanymi przez ww. system od 44% do 100% badanego tekstu nie posiadało oryginalnego charakteru, a odnosiło się łącznie do sześciu zamieszczonych w Internecie publikacji. Jak wyjaśnił Prezes „Fundacja nie dysponowała w ramach codziennej pracy komercyjnymi systemami informatycznymi, które w sposób wiarygodny były w stanie technicznie wykryć każdorazowy brak oryginalności dzieła lub naruszenie autorskich praw osobistych i majątkowych. Autorzy publikacji zostali dobrani w sposób zaufany i maksymalnie wiarygodny. Weryfikacja oryginalności dzieł przeprowadzana była podczas ręcznej kwerendy dostępnych w poszczególnej tematyce publikacji drukowanych i internetowych przez ówczesną koordynatorkę projektu. W sposób oczywisty taki sposób weryfikacji zmniejszył ryzyko wystąpienia plagiatu, ale nie uniemożliwił go w pełni. Prezes wyjaśnił ponadto, że Fundacja podejmie wszystkie kroki, do których w takim przypadku uprawniają postanowienia umów zawartych z Autorami”.

(akta kontroli str. 147-178, 786, 799-800)

W Fundacji nie opracowano odrębnych wewnętrznych zasad dotyczących udzielania zamówień. Jak wyjaśnił Prezes postępowania prowadzono zgodnie z powszechnie obowiązującymi zasadami oraz praktykami stosowanymi w organizacjach pozarządowych.

W przypadku trzech wydatków nie zastosowano zapisów wynikających z art. 17 umowy nr 13, określających, że dla zakupów o wartości oszacowania netto: powyżej 20 000 zł należy stosować tryb uproszczony, o czym szerzej w sekcji: „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 728, 731)

Wartość zakupionego przez Fundację lokalu, nie była potwierdzona operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę majątkowego, co szerzej zostało opisane w sekcji: „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 742, 750-751, 753, 759, 755, 765)

1.9. Beneficjent nie osiągnął przychodów w związku z realizacją zadań dofinansowanych przez IDMN. Na etapie wnioskowania o dofinansowanie także nie przewidziano osiągnięcia przychodów z tego tytułu.

(akta kontroli str. 755, 765)

1.10. Beneficjent co do zasady prawidłowo realizował, wynikające z umów, obowiązki informacyjne poprzez zamieszczanie logotypu Funduszu Patriotycznego oraz informacji o udzielonym dofinansowaniu ze środków IDMN. Jednakże na wydanym ze środków IDMN biuletynie *Prekursorzy Wolności* - wydaniu specjalnym magazynu akademickiego „Koncept”, nie umieszczono wymaganej § 8 ust. 1 umowy nr 24 i § 13 ust. 6 Regulaminu Programu IDMN, informacji o dofinansowaniu ze środków IDMN. Także na stronie internetowej magazynu akademickiego Koncept, na której zamieszczano poszczególne opisy sylwetek Prekursorów Wolności, nie zawarto informacji o dofinansowaniu artykułu ze środków IDMN. Szerzej kwestie te opisano w sekcji: „Stwierdzone nieprawidłowości”.

W okresie objętym kontrolą Fundacja nie była obciążana karami umownymi w wysokości 1% przekazanych środków z tytułu braku właściwego oznaczenia informacyjnego.

(akta kontroli str. 753, 758-759, 785, 786, 800)

1.11– 1.12. W okresie objętym kontrolą w Fundacji nie były przeprowadzane kontrole zewnętrzne (m.in. z IDMN), wewnętrzne lub audyty w zakresie realizowanych zadań dofinansowanych z Instytutu. Instytut nie zwracał się także do Fundacji o przekazanie informacji o realizacji zadań.

(akta kontroli str. 728-729, 731-732)

1.13. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki zbywania rzeczy zakupionych ze środków pochodzących z dofinansowania przed upływem okresu zakazującego ich wyzbywania się przez beneficjenta.

(akta kontroli str.682-687)

1.14. Trzy zadania, w ramach umów nr 24, 13 i 45, zostały zrealizowane w terminie określonym w tych umowach. Natomiast zadanie zakupu nieruchomości w ramach umowy nr 37 zmienionej aneksem nr 1 z dnia 10 listopada 2022 r., aneksem nr 2 z dnia 30 listopada 2022 r. i aneksem nr 3 z dnia 2 grudnia 2022 r. zostało zrealizowane zgodnie z terminem wskazanym w podpisanych aneksach. Jednakże pisemne powiadomienia Instytutu o potrzebie sporządzenia aneksów nr 2 i 3 do umowy nr 37 zostały przesłane dopiero 30 listopada 2022 r. i 2 grudnia 2022 r., tj. odpowiednio w dniu zakończenia realizacji zadania i na trzy dni przed zakończeniem realizacji zadania, co było niezgodne z § 21 umowy nr 37. Szerzej kwestię tę opisano w sekcji: „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 364-391, 754, 763.)

1.15. W wyniku realizacji projektów zostały, co do zasady, osiągnięte zakładane cele, w tym efekty rzeczowe, które były zgodne z założeniami przedstawionymi we wnioskach i tak (zgodnie ze sprawozdaniami):

W przypadku zadania **Prekursorzy Wolności**:

- wyposażono w niezbędną wiedzę 40 uczestników Klubu Lidera Rzeczypospolitej w zakresie używania poprawnej polszczyzny;
- złożono sześć wiązanek zasłużonym prekursorom wolności z okazji Narodowego Święta Niepodległości w sześciu województwach;
- wydano specjalny numer magazynu akademickiego „Koncept” z opisami 32 sylwetek prekursorów wolności;
- opublikowano teksty na stronie Klubu Lidera Rzeczypospolitej oraz w zakładce „Prekursorzy Wolności” na www.magazynkoncept.pl oraz sześć postów w social mediach;
- przygotowano wystawę *Prekursorzy wolności* podczas Balu Niepodległości, w którym wzięło udział 150 osób.

W przypadku zadania **Przewodnik po Polsce** opracowano przewodnik w wersji papierowej (4000 egzemplarzy) i elektronicznej. Przewodnik zaprezentowano na gali dla 200 osób; przygotowano promocję Przewodnika; zorganizowano Bal Niepodległości z okazji 104 rocznicy odzyskania niepodległości, w którym wzięło udział 150 osób. W ramach zadania **Kreatywna Przestrzeń Patriotyzmu**, zakupiono lokal dostosowany do potrzeb biura Fundacji. Jak wyjaśnił Prezes „zakupiona nieruchomość w ramach realizacji zadania została wykorzystana 32 razy na potrzeby kulturalne, jednakże wskazane 32 działania odbywały się poza datą realizacji zadania „Kreatywna Przestrzeń Patriotyzmu” (w 2023 roku) i nie są integralną częścią umowy oraz nie obejmują zakresem prowadzonej kontroli”. Natomiast zadanie **Rozwój – Innowacja – Patriotyzm** obejmowało doposażeniu lokalu Fundacji, w ramach którego zakupiono okap, zmywarkę, lodówkę, piekarnik, zlewozmywak, pralkosuszarkę, płytę indukcyjną, głośnik i interaktywny zestaw edukacyjny [REDAKTOWANE] oraz zorganizowanie dwóch wydarzeń mających na celu upowszechnienie wiedzy o historii i dziedzictwie Polski oraz inspirowania i zachęcania uczestników do promowania postaw patriotycznych.

(akta kontroli str. 91-109, 280-302, 392-402, 514-523, 742, 750, 755, 765)

Nie wszystkie działania przewidziane we wnioskach i umowach zostały zrealizowane. Zgodnie ze sprawozdaniami z wykonania zadań w ramach Programu IDMN Fundusz Patriotyczny, w ramach realizacji:

- umowy nr 24 - nie zrealizowano planowanych pięciu zakupów wiązanek z powodu niedyspozycyjności osób odpowiedzialnych; zaangażowano jednego zamiast dwóch artystów w realizację zadania, aby nie przedłużać uroczystości

(Balu Niepodległości) oraz zmniejszono nakład wydawniczy z 2016 do 1518 sztuk biuletynu;

- umowy nr 13 - nie zrealizowano zlotu harcerzy i członków Klubu Lidera Rzeczypospolitej, z uwagi na zbyt późną informację o przyznaniu dofinansowania;
- umowy nr 37 - z uwagi na przesunięcie terminu zakupu lokalu, nie zrealizowano pozostałych działań i nie osiągnięto wszystkich opisanych we wniosku rezultatów tj. zagospodarowania przestrzeni kreatywnej, pięciu działań w przestrzeni kreatywnej środowisk młodzieżowych, minimum 80% zadowolonych pracowników FIM z nowego miejsca pracy oraz minimum 80% zadowolonych gości spędzających czas w Kreatywnej Przestrzeni Patriotycznej.
- umowy nr 45 - nie zrealizowano, ze względu na trwające prace remontowe³³, następujących zadań: wymiany okien, drzwi, zakupu rolet do okien, systemu antywłamaniowego z kamerą, systemu klimatyzacji, sprzętu do wideokonferencji oraz zabezpieczającego zamka do drzwi.

(akta kontroli str. 91-109, 280-302, 392-402, 514-523, 110-142, 280-302, 392-402, 514-523)

1.16. Beneficjent każdorazowo przysyłał do IDMN sprawozdania po zakończeniu realizacji zadania, niemniej jedno z czterech sprawozdań zostało przesłane po terminie. Sprawozdanie z realizacji zadania w ramach umowy nr 45 przesłano w dniu 4 stycznia 2024 r. podczas gdy ostateczny termin jego złożenia upłynął 30 listopada 2023 r. Szerzej kwestię tę opisano w sekcji: „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Prezes FIM w piśmie z dnia 15 stycznia 2024 r. wyjaśnił, że Instytut nie nałożył na Fundację kary umownej za nieterminowe złożenie sprawozdania.

(akta kontroli str. 91-109, 280-302, 392-402, 514-523, 741, 749, 786, 800)

Sprawozdania z realizacji zadań w ramach umowy nr 24 i 13 w części B *Rozliczenie finansowe zadania*, w punkcie 3 *Rozliczenie ze względu na źródło finansowania*, zostały sporządzone niezgodnie ze stanem faktycznym, o czym szerzej w sekcji: „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 119, 289, 682-687, 779-784)

W latach 2020 – 2023 w Fundacji nie przygotowywano i nie składano do właściwego ministra - Ministra Edukacji Narodowej, rocznych sprawozdań z działalności, co było niezgodne z art. 12 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o *fundacjach*³⁴, o czym szerzej w sekcji: „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 728, 730-731)

1.17. Według sprawozdań przedłożonych do IDMN dotyczących wykonania zadań, na realizację projektu pod nazwą:

- **Prekursorzy Wolności**, Fundacja terminowo wykorzystwała 90 013,00 zł, tj. 99% przyznanej kwoty dotacji z IDMN w wysokości 90 828,00 zł;
- **Przewodnik po Polsce**, Fundacja terminowo wykorzystwała 135 416,65 zł, tj. 90,3% przyznanej kwoty dotacji IDMN w wysokości 150 000,00 zł;
- **Kreatywna Przestrzeń Patriotyzmu**, Fundacja terminowo wykorzystwała 100% przyznanej dotacji z IDMN w wysokości 1 000 000,00 zł;
- **Rozwój-Innowacja-Patriotyzm**, Fundacja terminowo wykorzystwała 16 652,07 zł, tj. 25,6% przyznanej kwoty dotacji IDMN w wysokości 65 000,00 zł.

(akta kontroli str. 91-109, 280-302, 392-402, 514-523, 682-687)

Fundacja dokonywała rozliczenia ww. zadań w kwotach brutto, chociaż z ogólnodostępnego Rejestru VAT³⁵ wynikało, że była czynnym podatnikiem podatku

³³ Wynikające z przedłużającego się czasu oczekiwania na decyzję administracyjną Mazowieckiego Konserwatora Zabytków oraz Urzędu Dzielnicy Wola m.st. Warszawy.

³⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 166.

³⁵ <https://www.podatki.gov.pl/wykaz-podatnikow-vat-wyszukiwarka>.

VAT. Analiza deklaracji VAT-7³⁶ za lata 2021-2023 (październik) wykazała jednak, że Fundacja nie dokonywała odliczenia od podatku należnego kwoty podatku VAT zawartej w nakładach poniesionych na realizację ww. zadań. Ponadto integralną częścią przedkładanych do IDMN sprawozdań było oświadczenie Fundacji, o treści „na podstawie obowiązujących przepisów nie uzyskamy zwrotu podatku VAT za usługi lub dostawy opłacone ze środków Zleceniodawcy”. Jak wyjaśnił Prezes Fundacja „nie ma możliwości odzyskania podatku VAT od zakupów dokonywanych w ramach Projektu, ponieważ ponoszone koszty i wydatki nie są związane z prowadzoną działalnością gospodarczą a wyłącznie z realizacją celów statutowych Wnioskodawcy, nie zaś do wykonywania czynności opodatkowanych”.

(akta kontroli str. 669-681, 755, 765-766)

W sprawozdaniach z wykonania zadań: **Prekursorzy Wolności** (data złożenia 20 grudnia 2021 r.), **Przewodnik po Polsce** (złożonego w dniu 15 grudnia 2022 r.), **Rozwój - Innowacja - Patriotyzm** (data złożenia 4 stycznia 2024 r.) przekazanych do IDMN, w tabelach finansowych, w odniesieniu do rachunków dotyczących wynagrodzeń, nie wpisywano w kol. nr 3 - zgodnie z uwagą zawartą pod tymi tabelami - dodatkowo numeru i daty umowy o dzieło/zlecenie, co zostało opisane w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 91-109, 280-302, 514-523, 755, 766)

W opisie sprawozdań z realizacji umów nr 24, nr 13, nr 37 i nr 45 nie uwzględniono zgodnie z § 9 ust. 1 ww. umów, działań na rzecz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o czym szerzej w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 91-109, 280-302, 392-402, 514-523, 787, 801)

Fundacja nie udokumentowała posiadania potwierdzenia zaakceptowania złożonych sprawozdań przez IDMN. Zgodnie z § 9 ust. 6/7 umów dotyczących wsparcia zadań w ramach programu IDMN: „Wykonanie Umowy nastąpi z chwilą zaakceptowania przez Instytut sprawozdania. Beneficjent otrzyma informację o zaakceptowaniu sprawozdania na adres e-mail wskazany we wniosku”. Fundacja do dnia zakończenia czynności kontrolnych, nie otrzymała akceptacji żadnego z czterech wysłanych sprawozdań. Jak wyjaśnił Prezes „Fundacja posiadała jedynie mailowe potwierdzenie złożenia sprawozdania wygenerowane automatycznie z systemu „Witkac”.

(akta kontroli str. 739, 743-744)

1.18. W przypadku trzech realizowanych umów, Fundacja nieterminowo zwróciła niewykorzystane środki do IDMN, co szerzej opisano w sekcji: „Stwierdzone nieprawidłowości”. Dwa dokonane zwroty w ramach umów nr 24 i 13 obejmowały także zwrot prawidłowo naliczonych odsetek. W jednym przypadku (umowa nr 45), do dnia zakończenia kontroli nie naliczono i nie zwrócono należnych odsetek. Natomiast w przypadku umowy nr 37, Fundacja wykorzystwała 100% przyznanej kwoty.

(akta kontroli str. 740-741, 745, 748, 755, 765-766, 805, 808)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Fundacja w żadnym z czterech realizowanych zadań, wbrew § 20 ust. 1 umów nr 24 i nr 13 oraz § 21 ust. 1 umowy nr 45, nie poinformowała Instytutu o konieczności zmiany zakresu rzeczowego zadań realizowanych ze środków Funduszu Patriotycznego, w tym o wprowadzenie nowych lub usunięcie starych pozycji w preliminarzu kosztów, pomimo zaistnienia przesłanek w tym zakresie. W konsekwencji do trzech umów nie zostały wprowadzone zmiany zakresu

³⁶ Otrzymanych w formie plików JPK zapisanych w formie elektronicznej.

rzeczowego zadania, które zgodnie z § 12 ust. 5 Regulaminu Programu IDMN Edycja 2021 oraz § 13 ust. 6 lit. b Regulaminu Programów IDMN Edycja 2022 i § 13 ust. 7 lit. b Regulaminu Programu IDMN Edycja 2023, wymagały pisemnego aneksu i zgody Dyrektora pod rygorem nieważności. W przypadku: umowy nr 24 nie zrealizowano zakupu pięciu spośród planowanych 11 wiązanek; w przypadku umowy nr 13 nie zrealizowano zlotu harcerzy i członków Klubu Lidera Rzeczypospolitej, w przypadku umowy nr 37 nie zrealizowano pięciu działań w przestrzeni kreatywnej oraz nie przeprowadzono ankiet satysfakcji pracowników i gości, a w przypadku umowy nr 45 nie zrealizowano wymiany okien, drzwi, zakupu rolet do okien, systemu antywłamaniowego z kamerą, systemu klimatyzacji oraz zabezpieczającego zamka do drzwi. Zgodnie zaś z powołanymi zapisami umów Beneficjent zobowiązany był „do pisemnego powiadomienia (wraz z uzasadnieniem celowości zmian z podaniem numeru umowy) Instytutu o potrzebie sporządzenia aneksu do Umowy najpóźniej na 14 dni przed terminem zakończenia Zadania”.

Jak wyjaśnił Prezes, Fundacja nie wystosowała stosownych wniosków do IDMN o zmianę zakresu rzeczowego zadań realizowanych ze środków FP ze względu na przeoczenie Koordynatora Projektu.

(akta kontroli str. 91-109, 280-302, 392-402, 514-523, 728, 731, 739, 744)

2. Wbrew § 21 umowy nr 37 pisemne powiadomienia Instytutu o potrzebie sporządzenia aneksów nr 2 i 3 do umowy zostały przesłane dopiero 30 listopada 2022 r. i 2 grudnia 2022 r., tj. odpowiednio w dniu zakończenia realizacji zadania i na trzy dni przed zakończeniem realizacji zadania. Na mocy warunków umowy Beneficjent zobowiązany był do poinformowania Instytutu o potrzebie sporządzenia aneksu do umowy najpóźniej 14 dni przed terminem zakończenia Zadania. Ponadto Fundacja nie udokumentowała terminowego złożenia wniosku o aneks nr 1 do umowy.

Jak wyjaśnił Prezes: lokal w ramach realizacji umowy nr 37, „został nabyty przez Sprzedających w drodze licytacji komorniczej. Wniosek o wpis własności na rzecz Sprzedających został przez nich złożony 28 marca 2022 roku i do 30 listopada nie został rozpoznany przez sąd. Ponadto do księgi wieczystej zostało złożonych przez Komornika w dniu 22 listopada szereg wniosków (ok. 10) o wykreślenie wszczęcia egzekucji prowadzonych dotychczas z ww. Lokalu – w związku z zakończeniem postępowania egzekucyjnego. Z uwagi na zapewnienie bezpieczeństwa prawnego nabycia nieruchomości, zaplanowany termin zawarcia umowy sprzedaży musiał zostać przelożony na późniejszy termin. Fundacja pozostawała w stałym kontakcie telefonicznym z Instytutem. Natomiast wniosek o aneks nr 1 do umowy został napisany odręcznie oraz złożony podczas spotkania w IDMN z opiekunem wniosku, a Fundacja nie posiada kopii tego dokumentu”.

(akta kontroli str. 382, 387, 754, 761)

3. Niezgodnie z art. 4 ustawy o rachunkowości oraz wbrew § 13 ust. 5 Regulaminów Programów IDMN Edycja 2022 i 2023, stanowiącego, że „dotacja musi być księgowana zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości u Beneficjenta”, w Fundacji nie opracowano i nie przyjęto polityki rachunkowości.

Jak wyjaśnił Prezes „za prowadzenie dokumentacji finansowej i gospodarczej Fundacji odpowiedzialna jest zatrudniona firma księgowa (...), a obowiązujący

system rachunkowości opisany jest w sprawozdaniach finansowych (...). Jednocześnie Zarząd Fundacji zlecił opracowanie dokumentu polityki rachunkowości w dniu 27 grudnia 2023 roku, a w dniu 9 stycznia 2024 r. została przesłana propozycja dokumentu, który zostanie przyjęty uchwałą zarządu w styczniu”.

(akta kontroli str. 729, 732, 786, 801)

4. Do aktualizacji wniosku w ramach umowy nr 45 z 2023 r. nie załączono „Oświadczenia o terminowym rozliczeniu się beneficjenta w programach Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Sportu, programach własnych państwowych instytucji kultury oraz programach wieloletnich ustanowionych przez Radę Ministrów, realizowanych przez Ministra lub instytucje podległe Ministrowi, finansowanych ze środków MKiDNS w trzech ostatnich latach”, który stanowił obowiązkowy element aktualizacji, zgodnie z Regulaminem Programu IDMN Edycja 2023. Natomiast ww. oświadczenie w ramach naboru 2022 r. przekazano do Instytutu dopiero 22 lipca 2022 r., pomimo że dwie aktualizacje wniosków, zostały złożone odpowiednio: 13 czerwca w przypadku zadania *Kreatywna Przestrzeń Patriotyzmu* i 21 czerwca w przypadku zadania *Przewodnik po Polsce*.

Jak wyjaśnił Prezes „do aktualizacji wniosku nie zostało złożone oświadczenie o terminowym rozliczeniu się beneficjenta, ze względu na przeoczenie nowej koordynatorki biura fundacji, która w poprzednich latach nie miała doświadczenia z dotacjami w ramach Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej, a która niewystarczająco dobrze zapoznała się z regulaminem programu. Z kolei przyczyną złożenia „oświadczenia” do Instytutu dopiero 22 lipca 2022 roku był fakt, że koordynator biura fundacji nie przedłożył tego oświadczenia od razu z aktualizacjami wniosków”.

(akta kontroli str. 265-265, 786, 801, 804, 806-807)

5. W przypadku trzech zakupów³⁷, Beneficjent udzielił zamówienia z pominięciem trybu przewidzianego w *Wytycznych dotyczących składania zamówień*, w związku z art. 17 umowy nr 13, określających, że dla zakupów o wartości oszacowania netto: powyżej 20 000 zł należy stosować *tryb uproszczony* dokonywania zakupów, tj. opublikowanie zapytania ofertowego na stronie internetowej podmiotu lub powszechnie dostępnej stronie przeznaczonej do umieszczenia zapytań ofertowych – przez okres co najmniej 3 dni oraz udokumentowanie wyboru najkorzystniejszej oferty.

Jak wyjaśnił Prezes „zgodnie z *Wytycznymi* ujętymi w § 17 umowy nr 13 dokonano wyboru najkorzystniejszej oferty tj. porównanie cen co najmniej trzech ofert, o ile na rynku istnieje trzech potencjalnych wykonawców”.

NIK wskazuje, że zgodnie z § 17 umowy nr 13 „Realizacji zadań ze środków pochodzących z dofinansowania należy dokonywać na zasadzie wyboru oferty najkorzystniejszej, z uwzględnieniem przepisów o zamówieniach publicznych, w szczególności zasady równego traktowania, uczciwej konkurencji i przejrzystości, a w odniesieniu do organizacji pozarządowych – z odpowiednim stosowaniem przepisów art. 43 i 151 ustawy o finansach publicznych

³⁷ Faktura nr F 0116/2022 z dnia 13 października 2022 r. na kwotę 41 000,00 zł (FVZ 403); faktura VAT nr FGC/0110/2022 z 13 października 2022 na kwotę 23 000,00 zł (FVZ 402) oraz faktura nr 2/10/2022 z 17 października 2022 r. na kwotę 32 601,15 zł (FVZ 387).

i wytycznych dostępnych na stronie: <https://www.fundusz-patriotyczny.pl/edycja-2022-wolnosc-po-polsku-2>”, które to z kolei stanowiły, że sposobu wyboru wykonawcy dla szacowanej wartości wydatku netto od 20 000 zł do 50 000 zł włącznie, należy dokonywać w trybie uproszczonym, tj. Rozeznania rynku, co najmniej przez: opublikowanie zapytania ofertowego na stronie internetowej podmiotu lub powszechnie dostępnej stronie przeznaczonej do umieszczania zapytań ofertowych – przez okres co najmniej 3 dni; udokumentowanie wyboru najkorzystniejszej oferty.

(akta kontroli str. 682-687, 757, 768)

6. Wartość zakupionej nieruchomości nie została potwierdzona operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę majątkowego, co było niezgodne z załącznikiem nr 1 do Regulaminu Programu IDMN Edycja 2022 pt. *Wykaz kosztów kwalifikowanych*. Zgodnie z uwagami zawartymi w ww. załączniku „cena nabycia nie może przekraczać wartości rynkowej nieruchomości, a jej wartość potwierdzona jest operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami; wartość nieruchomości powinna być określona na dzień jej zakupu zgodnie z art. 156 ust. 3 tej ustawy”.

Jak wyjaśnił Prezes „nie został wykonany operat szacunkowy, ale wartość zakupu lokalu była przeanalizowana przez ogólnodostępne narzędzia oraz metody takie jak (metoda porównawcza, analiza lokalizacji, trendy rynkowe, przegląd przyszłych inwestycji i planów urbanistycznych, dokonanie i zapoznanie się z badaniem stanu technicznego lokalu w tym ścian nośnych lokalu). W znalezieniu odpowiedniej oferty oraz doradztwie pomagała firma specjalizująca się obrotem nieruchomościami”.

(akta kontroli str. 742, 750-751)

7. Wbrew § 8 ust. 1 umowy nr 24 i § 13 ust. 6 Regulaminu Programu IDMN - Edycja 2021, Beneficjent realizując wynikające z umowy, obowiązki informacyjne, nie umieścił na wydanych ze środków IDMN biuletynie *Prekursorzy Wolności* - wydaniu specjalnym magazynu akademickiego „Koncept”, wymaganego zapisu: „Dofinansowano ze środków Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Paderewskiego w ramach Funduszu Patriotycznego”. Ponadto strona internetowa magazynu akademickiego Koncept, na której umieszczono poszczególne opisy sylwetek prekursorów wolności, np. <https://magazynkoncept.pl/waclaw-lipinski/38>, nie zawierała informacji o sfinansowaniu artykułu z opisem poszczególnej sylwetki ze środków IDMN.

Jak wyjaśnił Prezes „taka informacja została zamieszczona na stronie internetowej³⁹ przy publikacji dostępnej w formule online. Natomiast informacja przy oddzielnych artykułach z opisem poszczególnych sylwetek prekursorów wolności nie była umieszczona ze względu na przeoczenie i została uzupełniona o stosowne zapisy w trakcie trwania kontroli NIK. Wcześniej strona zawierała ogólne informacje o dofinansowaniu publikacji wyłącznie w miejscu zbiorczego opracowania plików”.

³⁸ Dostęp 10 stycznia 2024 r. godz. 14.52.

³⁹ <https://magazynkoncept.pl/publikacja/prekursorzy-wolnosci/>

NIK podkreśla, że Beneficjent na mocy podpisanej umowy nr 24, zobowiązany był do umieszczenia w materiałach promocyjnych i informacyjnych dotyczących zadania oprócz logotypów, także informacji tekstowej określonej przez IDMN w umowie. Zatem wydana nakładem 1500 egzemplarzy publikacja *Prekursorzy Wolności* (ISSN 2450-7512) sfinansowana w całości ze środków IDMN, w ocenie NIK winna posiadać zapis „Dofinansowano ze środków Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Paderewskiego w ramach Funduszu Patriotycznego”.

(akta kontroli str. 753, 758-759, 785, 799, 789-796)

8. 11 wydatków⁴⁰ zostało opłaconych po terminie, odpowiednio z przekroczeniem od jednego dnia do nawet 61 dni.

Jak wyjaśnił Prezes wynikało to „ze zdarzeń losowych, niekiedy faktury docierały do biura po upływie terminu płatności, jednakże wszystkie wydatki zostały zrealizowane w terminie trwania zadania i nie spowodowały dodatkowych kosztów w postaci odsetek”.

(akta kontroli str. 682-687, 740, 746)

9. 11 wydatków nie zostało poprzedzonych zawarciem stosownej umowy⁴¹, wbrew *Wytycznym dotyczącym składania zamówień*, rozdział 3 pkt 4 (obowiązującym od edycji naboru 2022 r.), stanowiącym, że „Beneficjenci Programu zobowiązani są do zawierania umów, z tytułu których będą ponosić wydatki kwalifikowalne dla zadań objętych projektami, z uwzględnieniem procedur przewidzianych w ustawie z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych⁴², gdy wymóg jej stosowania wynika z tej ustawy”.

Niezawarcie stosownych umów Prezes wyjaśnił „dokonaniem ustaleń w formie ustnej lub w formie pisemnych zleceń w korespondencji mailowej – w której określony był zakres realizowanej usługi, specyfikacja, ew. projekty oraz kwota. W przypadku usług, które nie wymagały stosowania przepisów

⁴⁰ Po terminie 3 dni: FVZ 387 Data płatności 31.10.2021 r. Data poniesienia wydatku 03.11.2021 r.; 14 dni: FVZ 401 Data płatności 11.11.2021 r. Data poniesienia wydatku 25.11.2021.; 2 dni: FVZ 416 Data płatności 24.11.2021 r. Data poniesienia wydatku: 26.11.2021.; 4 dni: UZL 85. Rachunek z 1.08.2022 r., Termin płatności 14 dni. Data poniesienia wydatku 18.08.2022 r.; 61 dni: FVZ 258. Faktura VAT nr 1063/2022 z 18.08.2022. Data poniesienia wydatku 25.10.2022 r.; 5 dni FVZ 285 Data płatności 14.09.2022 r. Data poniesienia wydatku 19.09.2022 r.; 5 dni FVZ 343 Data płatności 14.10.2022 r. Data poniesienia wydatku 19.10.2022 r.; 30 dni: FVZ 402 Data płatności 15.10.2022 r. Data poniesienia wydatku 14.11.2022 r.; 18 dni: FVZ 403 Data płatności 27.10.2022 r. Data poniesienia wydatku 14.11.2022 r.; 1 dzień: UZL 112 Data płatności 28.10.2022 r. Data poniesienia wydatku 29.10.2022 r. i 1 dzień: FVZ 400 Data płatności 03.11.2022 r. Data poniesienia wydatku 04.11.2022 r.

⁴¹ W ramach umowy nr 13 z dnia 12 lipca 2022 r. *Przewodnik po Polsce*: Faktura nr 2/08/2022 z 31.08.2022 r. na 1.950 zł (FVZ285) i faktura nr 2/09/2022 z 30.09.2022 r. na 1.950 zł (FVZ343) – usługi graficzne; Faktura VAT nr FA/85/10/2022 z 13.10.2022 r. na kwotę 20.000 zł (FVZ 383) - wydruk nakładu publikacji "Przewodnik po Polsce", 4.000 szt.; faktura nr FGC/0110/2022 z 13.10.2022 r. na kwotę 23.000 zł (FVZ402), w tym ze środków IDMN 7.000 zł – usługa cateringowa; faktura nr F0116/2022 z 13.10.2022 r. na kwotę 41.000 zł (FVZ403), w tym płatne ze środków IDMN 21.000 zł - wynajem powierzchni/Sali; faktura nr 2/10/2022 z 17.10.2022 r. na kwotę 32.601,15 zł (FVZ387), w tym płatne ze środków IDMN 13.000 zł –wynajem oprawy muzycznej i obsługi technicznej podczas gali; faktura VAT nr 78/2022 z 21.10.2022 r. na 2.500 zł (FVZ394) - Usługa operatorska i montażowa - Gala podsumowująca wydanie "Przewodnika po Polsce"; faktura nr 55/2022/R z 25.10.2022 r. na kwotę 1000 zł (FVZ396) - Fotografowanie gali podsumowującej wydanie "Przewodnika po Polsce"; faktura VAT nr 85/2022 z 14.11.2022 r. na kwotę 3.000 zł (FVZ427) - wynagrodzenie kamerzysty na nagranie Balu Niepodległości; faktura nr 60/2022/R z 14.11.2022 r. na kwotę 2.000 zł (FVZ428), w tym ze środków IDMN 1.000 zł - wynagrodzenie fotografa za usługę podczas Balu Niepodległości; faktura nr F 0135/2022 z 14.11.2022 r. na kwotę 5000 zł (FVZ429)- wynajem sali na Balu Niepodległości i faktura nr 12/11/2022 z 14.11.2022 r. na kwotę 5.000 zł (FVZ430)- wynajem sceny na Balu Niepodległości.

⁴² Dz. U. z 2023 r. Poz. 1605.

o zamówieniach publicznych – wybierano usługodawców, którzy współpracowali już z Fundacją w poprzednich latach i co do których nie było żadnych zastrzeżeń, a efekt wykonanych usług był oceniony na bardzo dobry. W niektórych przypadkach zostały zawarte umowy, lecz podpisane dokumenty przez usługodawców nie dotarły z powrotem do fundacji lub zostały zagubione w biurze fundacji. Natomiast wyboru wykonawców lub sprzedawców towarów dokonywano na podstawie porównania rynku. Dokonanie rozeznania rynku należało do osoby odpowiedzialnej za zrealizowanie/zakupienie danej usługi/towaru itp."

(akta kontroli str. 682-687, 756, 766-767, 805, 808)

10. Wbrew § 9 ust. 1 umowy nr 45, Beneficjent nieterminowo, tj. po 35 dniach, wypełnił sprawozdanie w systemie witkac.pl. Sprawozdanie z realizacji zadania w ramach umowy nr 45 przesłano w dniu 4 stycznia 2024 r. podczas gdy ostateczny termin jego złożenia minął 30 listopada 2023 r.

Jak wyjaśnił Prezes „sprawozdanie nie zostało złożone w terminie ze względu na błędnie spisaną datę z umowy dot. terminu złożenia sprawozdania, do wewnętrznego dokumentu fundacji – informującego do kiedy należy złożyć odpowiednie sprawozdanie w ramach realizacji umów dotacyjnych, a także w związku z innymi licznymi obowiązkami związanymi z zamknięciem roku oraz przerwą świąteczną”.

(akta kontroli str. 514-523, 741, 749)

11. W dwóch sprawozdaniach z wykonania zadania w ramach Programu IDMN – Fundusz Patriotyczny – Edycja 2021 *Prekursorzy Wolności* oraz Edycja 2022 *Przewodnik po Polsce*, przyporządkowano błędnie kwoty, niezgodnie z faktycznie poniesionymi wydatkami.

W przypadku zadania *Prekursorzy Wolności*, w części B sprawozdania pt. *Rozliczenie finansowe zadania*, w punkcie 3 *Rozliczenie ze względu na źródło finansowania*, wskazano jako źródło finansowania - finansowe środki wnioskodawcy w wysokości 10 404,32 zł, podczas gdy zgodnie z opisami faktur przedłożonymi do kontroli, środki własne FIM przeznaczone na realizację zadania wyniosły 19 404,32 zł⁴³. Błędnie wpisano także wysokość środków pozyskanych z dotacji celowych z budżetu państwa, podano bowiem kwotę 22 103,30 zł, natomiast dotacje otrzymane z NIW w ramach NOWEFIO opiewały na łączną kwotę 12 500 zł⁴⁴. W przypadku kolumny: wkład własny od sponsorów lub innych instytucji nie zaliczanych do sektora finansów publicznych, nie wskazano otrzymanej darowizny z Fundacji PKO BP w wysokości 603,30 zł.

W przypadku sprawozdania z realizacji zadania *Przewodnik po Polsce*, w części B *Rozliczenie finansowe zadania*, w punkcie 3 *Rozliczenie ze względu na źródło finansowania*, wskazano jako źródło finansowania, środki pozyskane z dotacji celowych z budżetu państwa w wysokości 36 000,00 zł, podczas gdy zgodnie z opisami faktur przedłożonymi do kontroli, otrzymane dotacje celowe z budżetu

---

⁴³ 3 000 zł z faktury nr FVS/1/11/2021 z 4 listopada 2021 r.; 11 179,32 zł z faktury nr 1/11/2021 z 10 listopada 2021 r.; 3 225 zł z faktury VAT nr 72/2021 z 19 listopada 2021 r. i 2 000 zł z faktury nr 24/2021/R z 23 listopada 2021 r.

⁴⁴ Z faktury nr 1/11/2021 z 10 listopada 2021 r.

państwa wyniosły łącznie 52 000,00 zł⁴⁵. Ponadto nie wskazano w źródłach finansowania środków pozyskanych od sponsorów lub innych instytucji nie zaliczanych do sektora finansów publicznych, podczas gdy zgodnie z opisami faktur przedłożonymi do kontroli, Fundacja pozyskała z tych źródeł 4 886,31 zł⁴⁶.

Jak wyjaśnił Prezes „błędnie sklasyfikowane i przyporządkowane źródła finansowania były rezultatem niezamierzonego błędu osoby przygotowującej sprawozdanie”.

(akta kontroli str. 119, 289, 682-687, 779-784)

12. Niezgodnie z instrukcją wypełniania sprawozdań z realizacji umów dofinansowanych ze środków IDMN, w trzech sprawozdaniach z wykonania zadań: **Prekursorzy Wolności** (data złożenia 20 grudnia 2021 r.), **Przewodnik po Polsce** (złożonego w dniu 15 grudnia 2022 r.), **Rozwój - Innowacja - Patriotyzm** (data złożenia 4 stycznia 2024 r.) przekazanych do IDMN, w tabelach finansowych pn. „Zestawienie faktur/rachunków, które opłacone zostały ze środków pochodzących z dofinansowania IDMN, z wkładu własnego i/lub przychodów”, w odniesieniu do rachunków dotyczących wynagrodzeń, nie wpisywano w kol. nr 3 - zgodnie z uwagą zawartą pod tymi tabelami - dodatkowo numeru i daty umowy o dzieło/zlecenie.

Jak wyjaśnił Prezes „w przekazanych do IDMN sprawozdaniach nie zostały ujęte w tabelach finansowych (w kol. nr 3) numery i daty umów o dzieło/zlecenie z powodu przeoczenia osoby przygotowującej sprawozdania w Fundacji oraz braku informacji od Instytutu o konieczności uzupełnienia przy weryfikacji sprawozdań”.

(akta kontroli str. 110-142, 280-302, 392-402, 514-523, 755, 765)

13. Wbrew § 9 ust. 1 umów nr 24, nr 13, nr 37 i nr 45 w opisie sprawozdań z realizacji umów nie uwzględniono działań na rzecz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. *o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*⁴⁷.

Jak wyjaśnił Prezes w opisie sprawozdania z realizacji umów nie uwzględniono opisu działań na rzecz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami „ze względu na przeoczenie osoby sporządzającej sprawozdanie. Osoba sporządzająca sprawozdanie skupiła się na przygotowaniu opisu zgodnie z wymaganymi określonymi w systemie elektronicznym – w którym nie wyszczególniono punktu dot. opisu tego zakresu”.

(akta kontroli str. 110-142, 280-302, 392-402, 514-523, 787, 801)

14. Niezgodnie z warunkami podpisanych umów oraz § 13 ust. 1 lit f Regulaminu Programu IDMN Edycja 2021 oraz § 1 4 ust. 1 lit f Regulaminów Programów IDMN Edycja 2022 i 2023, stanowiącymi, że termin zwrotu niewykorzystanej części dofinansowania jest nie dłuższy niż 15 dni od określonego w umowie dnia

⁴⁵ Z czego z NIW w ramach NOWEFIO – 51 000 zł: z faktury nr FGC/0110/2022 z 13 października 2022 r. - 16 000 zł, z faktury nr F 0116/2022 z 13 października 2022 r. 20 000 zł i z faktury nr 2/10/2022 z 17 października 2022 r. 15 000 zł oraz 1 000 zł z Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022 w ramach Programu Dotacyjnego „Niepodległa” (Faktura nr 60/2022/R z 14 listopada 2022 r.).

⁴⁶ Z [REDAKTOWANE]: 4 768,50 zł – faktura VAT NR FA/12/11/2022 z 4 listopada 2022 r. oraz 117,81 zł – faktura VAT FVL/02/2022/26755 z 12 listopada 2022 r.

⁴⁷ Dz.U. z 2022 r. poz. 2240.

wykonania Zadania, Fundacja nieterminowo zwracała niewykorzystane środki do IDMN.

W ramach umowy nr 24 **Prekursorzy Wolności**, niewykorzystane środki finansowe Instytutu w wysokości 815 zł, zwrócono 20 grudnia 2021 r., tj. pięć dni po terminie, co było niezgodne z § 12 ust. 3 umowy nr 24 według którego środki finansowe Instytutu niewykorzystane do dnia 30 listopada 2023 r., Beneficjent jest zobowiązany zwrócić bez dodatkowego wezwania w terminie 15 dni od daty zakończenia Zadania tj. w tym przypadku do dnia 15 grudnia 2021 r.

W ramach umowy nr 13 **Przewodnik po Polsce**, niewykorzystane środki finansowe Instytutu w wysokości 14 583,35 zł, zwrócono 9 grudnia 2022 r., tj. dziewięć dni po terminie, niezgodnie z § 12 ust. 3 umowy nr 13 stanowiącym, że środki finansowe Instytutu niewykorzystane do dnia 15 listopada 2022 r., Beneficjent jest zobowiązany zwrócić bez dodatkowego wezwania w terminie 15 dni od daty zakończenia Zadania, tj. do dnia 31 listopada 2022 r.

W ramach umowy nr 45 **Rozwój – Innowacja – Patriotyzm**, niewykorzystane środki finansowe Instytutu w wysokości 48 347,93 zł, zostały zwrócone 18 stycznia 2024 r., tj. po 64 dniach od terminu zwrotu, co było niezgodne z § 13 umowy nr 45, według którego środki finansowe Instytutu niewykorzystane do dnia 31 października 2023 r., Beneficjent jest zobowiązany zwrócić bez dodatkowego wezwania w terminie do 15 dni od daty zakończenia Zadania, tj. do dnia 15 listopada 2023 r. Ponadto Beneficjent nie uiścił odsetek za opóźnienie w zwrocie środków.

Jak wyjaśnił Prezes „niewykorzystane środki finansowe są zwracane zawsze dopiero po złożeniu sprawozdania (nawet w momencie, w którym złożenie sprawozdania się opóźnia), natomiast odsetek za opóźnienie w zwrocie niewykorzystanych środków w ramach umowy nr 45, nie zwrócono ze względu na fakt, że kwota odsetek w tej sytuacji jest stała ze względu na „istniejące” już daty tj. dokonana data zwrotu niewykorzystanych środków. W związku z powyższym zgodnie z ustaleniami z księgową takie wyliczenie dokonywane jest na początku kolejnego miesiąca na podstawie przedstawionych przez Fundację wyciągów z banku (które generują się miesięcznie)”.

(akta kontroli str. 143-144, 304-306, 531, 740-741, 745,748, 755, 765-766, 805, 808)

15. Fundacja nie przygotowywała i nie składała do właściwego ministra - Ministra Edukacji Narodowej, rocznych sprawozdań z działalności, co było niezgodne z art. 12 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach, który stanowi: że „Fundacja składa corocznie właściwemu ministrowi sprawozdanie ze swojej działalności obejmujące najważniejsze informacje o działalności fundacji w okresie sprawozdawczym, pozwalające ocenić prawidłowość realizacji przez fundację jej celów statutowych”.

Jak wyjaśnił Prezes: „Fundacja nie złożyła rocznych sprawozdań z działalności fundacji w okresie objętym kontrolą ze względu na zaniedbanie Prezesa Zarządu Fundacji oraz na brak informacji ze strony właściwego ministra do spraw edukacji o zaistniałych brakach do uzupełnienia tego rodzaju sprawozdania. Fundacja zwróciła się telefonicznie do Biura Ministra w sprawie uzyskania informacji o nadrobieniu powstałych zaległości z obowiązku sprawozdawczego. Sprawozdania są na etapie przygotowywania”.

(akta kontroli str. 728, 730-731, 786, 800)

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

- Wnioski
1. Opracowanie i przyjęcie w jednostce polityki rachunkowości.
  2. Przekazanie Instytutowi odsetek za nieterminowy zwrot niewykorzystanych środków z tytułu realizacji umowy nr 45.
  3. Przygotowywanie i złożenie do Ministra Edukacji Narodowej, rocznego sprawozdania z działalności.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.